
Rządzić i olśniewać. Klejnoty i jubilerstwo w Polsce w XVI i XVII wieku

30 maja – 4 sierpnia 2019 r.

Galeria Wystaw Czasowych (II p.)

Wystawę *Rządzić i olśniewać. Klejnoty i jubilerstwo w Polsce w XVI i XVII wieku* zwiedziło ponad 26 tys. osób!

Pierwsza w historii polskiego muzealnictwa przekrojowa wystawa poświęcona klejnotom w Polsce w XVI i XVII w. Poprzedzona kilkuletnimi intensywnymi poszukiwaniami i niełatwymi badaniami zasobów muzeów, skarbców i świątyń w Polsce oraz na Litwie, skonfrontowanymi z aktualną wiedzą o nowożytnym jubilerstwie europejskim. Wśród precjozów, które można było zobaczyć w stolicy, znalazły się m.in. sukienki diamentowa (po raz pierwszy opuścił mury Jasnej Góry) i rubinowa cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej.

Wśród blisko 500 zabytków wypożyczonych od ponad 80 właścicieli znalazły się takie, które bezwzględnie możemy określić jako polskie, dokumentujące sztukę jubilerów z terenów całej Rzeczypospolitej. To one pozwoliły na uznanie z dużym prawdopodobieństwem za wyroby miejscowe nadspodziewanie dużej grupy niesygnowanych klejnotów, jednolitych pod względem stylistycznym i technologicznym. Szczęśliwie przetrwały one historyczne zawieruchy, w tym wojny, zabory i wielokrotne grabieże. Operują rozwiązaniami modnymi wśród europejskich elit, przy pewnych zarysowujących się odrębnościach w typach klejnotów, kolorystyce emalii czy rodzaju kameryzacji. Skonfrontowane ze sobą na wystawie, przypominały o wielkich aspiracjach, także artystycznych, naszych utytułowanych przodków. Niejednokrotnie ich ujawnienie było nauką sensacją, jak choćby w przypadku skarbu ukrytego pod posadzką bydgoskiej katedry tuż przed potopem szwedzkim, a odkrytego w styczniu ubiegłego roku.

Obok najważniejszych znanych nauce – choć na ogół niepokazywanych publicznie – dzieł o pewnym datowaniu i pochodzeniu, jubilerskich fundacji dworu królewskiego Jagiellonów i Wazów, można było podziwiać także kosztowności, które jeszcze niedawno wisiały w kościołach, dyskretnie zdobiąc słynące łaskami obrazy. Kilka wybitnych kreacji wiązało się z peryferiami dawnej Rzeczypospolitej. Z Wilna sprowadziliśmy cały zespół kosztowności, w tym fundacje rodu Tyszkiewiczów. Z paryskiego Luwru, prywatnej kolekcji w Londynie, a także muzeów we Florencji, Bernie, Monachium, Uppsali i Nowym Jorku dotarły klejnoty fundowane przez polskich monarchów, przede wszystkim Bonę Sforzę i Zygmunta Augusta. Szczególnie ciekawy dokument – barwny rysunek królewskiej korony – wypożyczyliśmy ze zbiorów berlińskich. Nawet dzieła już pokazywane, jak choćby klejnoty i portrety dostojników, pozyskane z Zamku Królewskiego na Wawelu czy Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie – zajaśniały w nowym, nierzadko zaskakującym świetle. Stało się tak dzięki konfrontacji z ich równie kosztownymi „bliźniakami”, odkrytymi jako dekoracja naczyń liturgicznych – szczerzłotych kielichów czy monstrancji i relikwiarzy.

Prawdziwym świętem dla amatorów historii i koneserów pięknych przedmiotów stała się prezentacja najcenniejszych precjozów, o które od kilku lat zabiegaliśmy u ojców paulinów na Jasnej Górze. Po raz pierwszy warszawska publiczność mogła zobaczyć z bliska obie najstarsze sukienki cudownego obrazu

Matki Boskiej Częstochowskiej – rubinową i diamentową. Na każdej z nich znajdowało się po kilkaset klejnotów, stanowiących wymowne świadectwo pobożnej hojności naszych przodków. Podziwiać można było również ponad metrowej wysokości złotą monstrancję z 1672 r., wykonaną z użyciem kilku tysięcy diamentów przez warszawskiego jubilera jako upamiętnienie ocalenia Jasnej Góry przed Szwedami podczas potopu.

Na ekspozycji pojawiły się też bardzo nietypowe kosztowności – zdobione kamieniami jubilerskimi i emalią złote amulety, miniaturowe trumienki, uchwyt do bukietu kwiatów, urządzenie do higieny uszu i zębów czy przyrząd do mierzenia diamentów.

Oprac. **Danuta Szewczyk-Prokurat** (kurator wystawy, Ośrodek Sztuki Zamku Królewskiego)

W **soboty i niedziele** o godz. **11.15, 12.00, 13.00, 14.00** oraz **15.00** edukatorzy z Działu Oświatowego oprowadzali zwiedzających po wystawie. Zapisy nie były wymagane – wstęp na podstawie biletów na wystawę. Prowadzący czekali na zwiedzających w Sieni Wielkiej o wyznaczonej godzinie.

Wystawa czynna w godzinach otwarcia Zamku:

poniedziałek–czwartek, sobota: **10.00–18.00**

piątek: **10.00–20.00**

niedziela: **11.00–18.00**

Ostatnie wejście **godzinę** przed zamknięciem

Bilety w cenie:

20 zł (normalny), **12 zł** (ulgowy), **1 zł** (dzieci i młodzież do 16 roku życia) dostępne w kasie Zamku oraz **online**.

Promocyjne ceny biletów przy łączonym zakupie biletu na wystawę oraz Trasę Zamkową:

10 zł (normalny), **6 zł** (ulgowy)

W środy obowiązuje wstęp płatny.

Na wystawie obowiązywał całkowity zakaz wykonywania zdjęć!

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano
ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa
Narodowego

Mecenas

Partnerzy

Patroni medialni

Source URL:

<https://zamek-krolewski.pl/strona/wizyta-archiwum-wystaw-czasowych/882-rzadzic-i-olsniewac-klejnoty-i-jubilerstwo-w-polsce-w>